

№ 12., 1925/26.

4.—

С—II-6

22. XI. 1925.

КОМЕДИЈА

Ga. Polonica Juvanova, članica ljubljanske drame, ki je praznovala, dne 17-XI-1925, 25-letni jubilej umetniškega udejstvovanja na gledališkem polju.

— Foto: „Helios“, Ljubljana. —

Полоница Јуванова, чланица ђубљанске драме, која је прославила, дне 17-XI-1925, двадесетпетогодишњицу свог уметничког рада.

бр. 3

Comoedia

излази сваког понедеоника. Главни уредник *Никола Б. Јовановић*. Власник Издавачко Удружење „Илустрација“ — Београд, Косовска 11.

Manica Komanova:

Petindvajsetletnica gospa Polonice Juvanove

Iz naroda si vznikla,
za narod žiješ svoj.
„Iz naroda za narod“
življenja cilj je Tvoj!

Dne 17. novembra 1925 slavi gospa Polonica Juvanova 25letnico svojega uspešnega in za nas Slovence toliko zasluznega delovanja na gledališkem odru. Za jubilej nastopi kot Lenka v Cv. Golarjevi „Zapeljivki“.

Vsa njena mlada leta so bila veriga trpljenja in gorja vse do časa, da si je po lastni pridnosti in marljivosti poiskala košček kruha v Ljubljani, kjer jo je na srečo — bolj na našo kot njeno — našel tedanji ravnatelj ljubljanskega gledališča ter jo komaj šestnajstletno mladenko popeljal v hram Slovenske Talijske.

Že pri prvih nastopih si je osvojila srca vse publike. Njen naravni talent se je od stopnje do stopnje čudovito hitro izpolnjeval. S prvo večjo vlogo Majde v Finžgarjevem „Divjem lovecu“ pa je naravnost očarala vse.

Jubilantka je ena izmed onih redkih umetnikov, ki ti v vsem, kar jim poveriš, napravijo „celega moža“. Danes jo vidiš v vlogi kmetskega dekleta, jutri je pobožna redovnica, potem visoka aristokratinja, nadalje spet delavčeva žena, a vse ti reši naravnost mojstrsko. In prav vsled tega je postala naša Polonica ljubljenka vseh slojev in najpopularnejša osebnost na našem odru. Našega priprstega človeka vidi jubilantka v dno duše. Vse njegovo hotenje, trpljenje in vso miselnost ima takorekoč v mezincu in zlasti v takih vlogah je nedosegljiva mojstrica. Zato ni čudo, da jo naše priprosto okoliško ljudstvo naravnost obožuje in le imena „Juvanove“ je treba, da pohiti v gledališče.

Vkljub svoji zaposlenosti jo najdeš povsod na vidiku. Pridna je kakor bučela in izredno agilna. Neprecenljive so njene zasluge za povzdigo „Udruženja gledaliških igralcev S. H. S.“ Zadnje dve leti vodi na svojo roko turnejo igralcev po Slovenskem in žanje povsod najlepše uspehe.

Za njege zasluge jo je odlikoval kralj z redom Sv. Save V. razreda.

Polonica! Te dni boš stopila na oder kot jubilantka, kot slavljenka! Stopila boš, spremljana od tisočev src, katere si

osvojila tekom pretečenega četrststoletja. In med njimi, o draga prijateljica moja, je tudi moja malenkost. Pripravila sem Ti za Tvoj veliki dan darilo, skromno sicer, toda privrelo je iz dna hvaležne duše, ki ve, kaj si nam Ti. Želela sem Ti pokloniti ta dar, ne le v imenu svojem, nego v imenu onega naroda, katemu si posvetila vse svoje velike sile, v imenu naroda, ki je in ostane ves Tvoj! Toda sreča mi ni bila mila, ker — no — recimo, da je tako velela usoda — in umaknila sem se za kulise. Nič ne de. Tudi za kulisami me vidiš. In od tu Ti v imenu Tvojega in mojega naroda pošiljam poljub hvaležnosti, ljubezni in spoštovanja ter Ti kličem iskreno:

Polonica, Ti tako naša Polonica, Bog Te nam ohrani še mnogo, mnogo let!

? ? ?

Како је изгледала премиера Шекспировог „Јулија Цезара“?

Далеко од Београда, на другом крају државе, покушао сам да створим представу из извештаја два највећа престоничка листа, »Политике« и »Времена«. Остали ми, тренутно, нису дошли до руке.

Кад се узме у обзир еволуција позоришне технике и режиских концепција и могућности од Шекспирових времена до данас, може се десити да његов »Јулије Цезар« буде само један далеки потомак његов, јер је много ближи, право рођено чедо, свом школованом и у модерном театру изрутинираном редитељу него своме аутору.

»Први«, »други«, »трети« и »четврти грађанин«, појачани речју »народ« у заглављу сцена Шекспирова текста, претворила је модерна режија у грандиозно еволуирање маса на позорници, помоћу увежбаног драмског хора, који гледа у свог редитеља као певачи у капелника. Него о томе је било речи у једном од прошлих бројева Комедије, у интервјуу са г. Исајловићем, који је заповедао тим масама и одређивао судбине трагедије.

Да није средство потиснуло циљ да, се није добио један »соколски наступ« увежбане компасерије, срачунаван по правилima o разломцима i по законима Еуклидове геометрије? Да се редитељ није задовољио само тиме да буде диктатор представе, хладан интерпрет који хамлетовском сумњом контролише сваки свој потез, не упуштајући се у поезију режије, у ризичне апстракције, играјући се судбинама као живом ватром, од прилике онако како се играју смртни или чак — олимписки богови, и најнижа неодговорна улична руља, из које ниче историја? Да није хладни реализам једног знањем наоружаног редитеља потиснуо метафизику? Јер, на крају крајева, модерно режи-

Шекспиров „Јулије Цезар“ на београдској позорници, IV сцена: Шекспиров „Julije Cesar“ на београдској позорници, IV сцена: на Капитолу, по Цезаровом (Бајриловић) убиству, Клаудије, Караке, по Цезаровом (Бајриловић) убиству, Клаудије, слуга Цезаров (Л. Дугалићев) и Марко Антоније (Добрица Миљутиновић.)

Шекспиров „Јулије Цезар“ на београдској позорници. На сцени Шекспиров „Julije Cesar“ на београдској позорници. На сцени су завереници у Брутовој кући. — Снимак В. Бенчича, Београд. —

рање »Јулија Цезара«, изведете ли масе на позорницу, ипак престаје бити чиста логика: по среди је психологија једне нарочите врсте, која даје маха и полета редитељу - поети, песнику режије. Он ће се играти судбине, пошто све оно лично у фигурама трагедије ишчезава, бледи — или бар треба да ишчезне и да избледи — кад изведете на позорницу целу војску статиста и вежбате их у седамдесетак проба. Они нису изведени на егзекуриште, већ на призывање животворног духа, који ће играти трагедију...

Тешко је, из далека, створити представу. »Политика« (г. Ж. М.) говори о једној *неиздржљивој* представи. Истиче, нарочито, неприродност глумаца, један »немогућ, висок, крепав« тон и још, како »није могуће да се тако говорило у старом Риму«. Душеви ваља, Шекспиров Рим није стари Рим и ја никако не бих био зато да консултујем г. г. Вулића и Чайкановића како оно беше у Цезареву Риму, пошто то поодавно не спада у задатке модернога театра, али се бојим да укупни утисак од представе није толика *реалистичност*, да је г. Ж. М. сматрао да целу ствар треба и посматрати са таквога становишта. Једном речи, да је ипак прихватио једну концепцију. Ја бих, у таквоме случају, да сам на његову месту, нагласио такво једно гледиште. »Време« (г. Ст. Винавер) је јаснији и мање диктатор у своме приказу и суду. Читајући њега, човек стиче уверење да се редитељ играо шаха на позорници. Оног карактеристичног редитељског шаха, где је све — и кулисе, и човек, и судба која лебди над живим и мртвим створима — где је то све реквизит. И да је та редитељска математика била толико соањирана да је доживела своје тријумфе на премиери. Јер оно »само својим силама решава проблеме режија г. Исајловића«, која »тријумфује«, — то је, у ствари, редитељска математика. Тако је, ако чitate између редова. Реализам на позорници, »самосвесан реализам режисеров«, каже и сам г. Винавер на једном месту.

Једна победа, и тријумф — каже се. »Неиздржљива представа«, вели се с друге стране. Тешко је ту снаћи се. И прилично неутешна ствар за читалачку публику. У ствари победа за редитеља, пошто утиране покуде и претеране хвале, у исти мах, неминовно упућују на једну средњу линију. Логика вас упућује да по нешто одбијете на обема странама. Онда би с једне стране изашло: »није баш тако страшно«; с друге, свакако »победа«, али кад се све оно негативно што је од победе начинило тријумф обазриво одбије, победа би испала као нека *Пиррова* победа. Чудна је ствар модеран редитељ: интерпретатор аутора или је одметник од њега и диктатор? Критика нам неће рећи шта је...

Сплит, новембра

H. J.

Академско Позориште

„ЛАЖ“

драма у три чина од В. К. Виниченка

Ове недеље ће Академско Позориште имати у Мањежу једну интересантну и значајну премијеру. Играће се »Лаж« чувена драма украјинског писца Виниченка, која је, и ако још скоро потпуно нова — први пут играна у Москви 8. марта 1916. и успела је да прокрчи себи пут преко неколико већих европских позорница. У Русији је изазвала необично велико интересовање и била је предмет живог коментарисања у јавности, те је потпуно појмљиво интересовање Београда за ову премијеру.

Године 1920. руска трупа Сибирјакова и Муратова играла је једно вече у Београду »Лаж«, али је та представа била на руском и посебено готово искључиво од руске публике тако, да су београђани о њеном успеху сазнали само из новина, јер се критика изразила са највећим одушевљењем и о самој драми и о необично импресивној игри г-ђе Мансвјетове.

Академско Позориште, које нам је до сада већ у више махова дало видних доказа о своме успешном раду, у жељи да љубитељима позоришне уметности пружи естетско уживање у дубоким истинским емоцијама живота, решило је да игра »Лаж«, користећи се присуством г-ђе Мансвјетове у Београду која је умољена да суделује у комаду интерпретирајући улогу Наталије Павловне. Све остале улоге су у рукама младих чланница и чланова Академског Позоришта, који су са своје стране уложили пуно воље и труда.

Из живота мученика

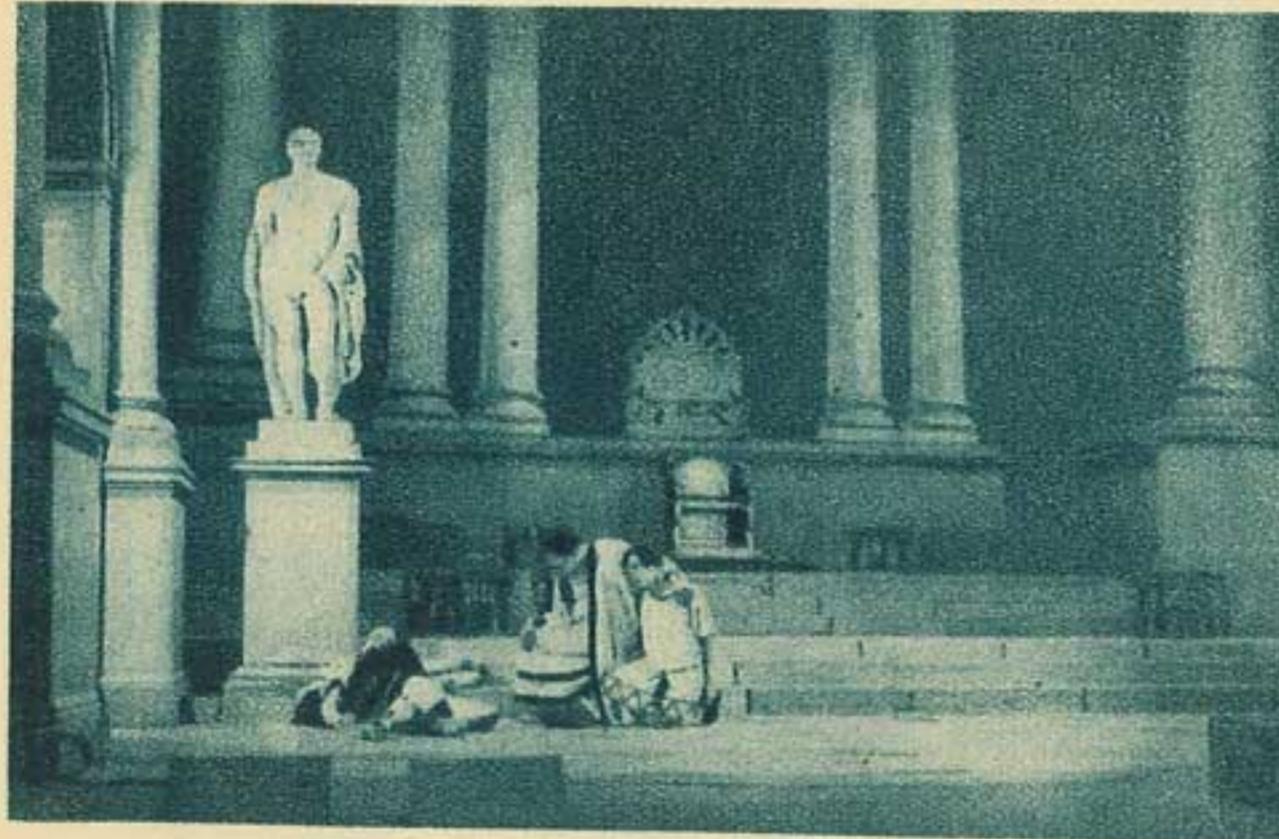
Реч је о аргатима на чифлицима богиње Талије

Неки уверавају да сви они, почев од управника и драматурга па до последњег статиста и најмањег радника, у областима позориштима, пуне данајско буре. Кукавни дон-кихоти и тартарени уметности, бачени у провинцијски тартар; а јадни Санчопанса — Уметничко Одјељење Министарства Просвете — таре им знојно, уморно чело и подржава и њих и росинанте у борби с ветрењачама и у заливању тропске биљке боабаба, који тек што није угинуо. Тако неки представљају ствар, али богатима, има тренутака кад им — не поверујете, али им дате за право у тешкој депресији и немоћноме бесу...

Три представе недељно, од којих једна премијера. И још, у дан недељни, две представе као прид, од којих она друга,

„Јулије Цезар“ на београдској позорници. „Julije Cezar“ на beogradskoj pozornici. Ce-
заров дом: Л. Дугалићева као Цезаров заров dom: L. Dugalićeva kao Cezarov
слуга, Клаудије и Милорад Гавриловић, слуга, Klaudije i Milorad Gavrilović, као
као Цезар.

„Јулије Цезар“ на београдској позорници. „Julije Cezar“, на beogradskoj pozornici
на Каптолу, по Цезаровом убиству (IV На Каптолу, po Cezarovom ubistvu (IV
слика)).

— Снимци: Вл. Венчина, Београд. —

Д. Гошић као Касије у Шекспировом „Ju- D. Bošić kao Kasije u Šekspirovom „Juliju
лију Цезару“. Са премијере од 17. т. м. у Cezaru“. Sa premjere od 17. t. m. u beo-
градском Народном Позоришту.

— Снимак В. Венчина, Београд. —

вечерња, физички дотуцава особље, јер половина је глумаца учествовала у оној поподневној на — јуриш представи за једну случајну публику, коју су у позориште дотерали досада и ружно време (благајници се вазда моле Богу, да ниспошље дажд), па у гледалишту личи на пионе са шаховске табле — након што су коњи, лауфери и топови моћно обавили свој хапљиви посао...

Један исти комад не више од три пута, уз вечиту тенденцију да протек времена између ових трију представа испадне што краћи: да представљаче не напусти меморија и да ансамбл остане ансамбл а не људи покупљени с брда с дола. Већ и трећа представа једног комада је рисканто предузеће с финансијске тачке гледишта; покушати дати и четврту представу значи свесно организовати катастрофу...

Трупа је управо толика, да сваки глумац једну улогу игра, другу проба, а ни сам не зна кад му остаје времена да улоге учи. Проба, са читаћом, распоредном и генералном, у свему десетак, у најбољем случају. Молим, не будите шмира! Е, па ту је и најлабавијем редитељу, само ако иolle воли свој посао — а који га, међу њима, не воли?! — заиста тешко да, у тренуцима очајања, у својим рођеним очима не изгуби представу о своме људском достојанству...

Средства скучена: управо толика да се њима прибави оно атрофије, из које треба да буја живот на сцени. У питању је сваки метар саргије; за набавку једне даске, летве или штапе пита се драматург; за сијалице — не рефлектора, већ за жаруље из 00 —, мора се ићи чак до самог управника; у питању је сваки декаграм боје... И шта уопште није у питању?...

У питању је гест, јер му тесан костим не да маха; у питању је глас, јер му скучен покрет не да даха. У питању је мимика, јер јој спутани гест и глас окамењују тло. У питању је маска, јер то кошта пару. У питању је таленат, нарочито млађи, који себе још није нашао: њега овај систем исцрпљивања на јуриш туче у главу, а способности исфилтрава у дилетантлизам. Глумачки пролетаријат расте...

У скобу је глумац са самим собом, бранећи час себе час своју уметност — шта ће пре? — и са редитељем који брани своју уметност. У скобу су редитељ и драматург; редитељ који тражи средства за представу, и драматург који тражи представу без средстава, и захтева пристојну дикцију, а време је кратко да се човек и њоме може бавити. У скобу су драматург и управник: драматург који тражи времена, управник који захтева своју премијеру недељно, насушни хлеб за позоришну благајну. И све ово уз притисак одоздо: из публике, и уз притисак одозго: из министарства.

Публика је ненасита, тражи. Јер ко није био који пут у Београду, или у Загребу, у Бечу и Пешти, или чак у Берлину

и у Паризу. Или студирао у Прагу. Свуда тамо има лепих представа. Или, зар, слушао чак и коју оперу или, не дај Боже, жмирио у оперету? А живот је тежак поврх свега тога; дневне бриге убијају, — па се лако смеће с ума да позориште — државно по готову не — никако не сме бити само једно средство за лако голицање живаца, већ има и неке дубље задатке, који су у тој кући ипак главна ствар.

Публика тражи лош театар; критика јој у томе, индиректно и нехотице, иде на руку, јер има тенденцију да сваки напор потцени, омаловажи, те да успех — који и иначе мора бити проблематичан — сведе на ништа. Махом у уверењу, да из љубави за установу ваља бити строг, што није тешко према слабој жени Талији забитој у провинцију, где је прилично изгубила нерве и постала и хистерична и анемична.

Министарство је не може излечити од малокрвности, јер нема пару колико за то треба. Нити су богзна какви изгледи. Општине махом жале што је тако и речито стављају на расположење своју — моралну потпору. То је све што оне имају за позоришну уметност.

А позоришна уметност, та — како кажу — жива синтеза свих уметности?

Ипак се некако извлачи. С чашћу се извлачи. Јер су аргати на чифлицима богиње Талије можда једини свештеници који, смело и неограничено, још нису изгубили веру у своје божанство. И зато на театар не би могла тако лако да се примени она реч кинеског мудраца Матуан-лина, коју је он изрекао за музiku: да се по карактеру музике познаје и карактер и стање народа из кога је поникла. Иако су многи ову реч применивали на театар, ми је не можемо применити на наша обласна позоришта. Било би сурово... *

Хоћете ли да знате шта је то иронија судбине? То је: бити ма шта у једном обласном позоришту, па дочекати најновији број неког великог позоришног листа и читати о инсценацијама у великом свету, комада које сте поставили данас, јуче, прекјуче у својој паланчици. И бити свестан, да сте ви за успех своје представе уложили више и живаца, и воље, и старања него они онде, у великом свету, где успех долази по себи.

Варварство је кад се критика позива на онај велики свет, само зато што рецензент случајно чита немачки, француски, енглески, талијански или мађарски и, с времена на време, зајирује у стручну штампу, као кад иде на лумперај, на прилику. Или му дође ред за цркву.

А очајање је, у таквим случајевима кад болест постане одвећ акутна, па не моћи пљуснути по који шамар, десно и лево, у име Бога...

вечерња, физички дотуцава особље, јер половина је глумаца учествовала у оној поподневној на — јуриш представи за једну слушајну публику, коју су у позориште дотерали досада и ружно време (благајници се вазда моле Богу, да ниспошље дажд), па у гледалишту личи на пионе са шаховске табле — након што су коњи, лауфери и топови моћно обавили свој хапљиви посао...

Један исти комад не више од три пута, уз вечиту тенденцију да протек времена између ових трију представа испадне што краћи: да представљаче не напусти меморија и да ансамбл остане ансамбл а не људи покупљени с брда с дола. Већ и трећа представа једног комада је рисканто предузеће с финансијске тачке гледишта; покушати дати и четврту представу значи свесно организовати катастрофу...

Трупа је управо толика, да сваки глумац једну улогу игра, другу проба, а ни сам не зна кад му остаје времена да улоге учи. Проба, са читаћом, распоредном и генералном, у свему десетак, у најбољем случају. Молим, не будите шмира! Е, па ту је и најлабавијем редитељу, само ако иolle воли свој посао — а који га, међу њима, не воли?! — заиста тешко да, у тренуцима очајања, у својим рођеним очима не изгуби представу о своме људском достојанству...

Средства скучена: управо толика да се њима прибави оно атрофије, из које треба да буја живот на сцени. У питању је сваки метар саргије; за набавку једне даске, летве или штапе пита се драматург; за сијалице — не рефлектора, већ за жаруље из 00 —, мора се ићи чак до самог управника; у питању је сваки декаграм боје... И шта уопште није у питању?...

У питању је гест, јер му тесан костим не да маха; у питању је глас, јер му скучен покрет не да даха. У питању је мимика, јер јој спутани гест и глас окамењују тло. У питању је маска, јер то кошта пар. У питању је таленат, нарочито млађи, који себе још није нашао: њега овај систем испрљивања на јуриш туче у главу, а способности исфилтрава у дилетантзам. Глумачки пролетаријат расте...

У сукобу је глумац са самим собом, бранећи час себе час своју уметност — шта ће пре? — и са редитељем који брани своју уметност. У сукобу су редитељ и драматург; редитељ који тражи средства за представу, и драматург који тражи представу без средстава, и захтева пристојну дикцију, а време је кратко да се човек и њоме може бавити. У сукобу су драматург и управник: драматург који тражи времена, управник који захтева своју премијеру недељно, насушни хлеб за позоришну благајну. И све ово уз притисак одоздо: из публике, и уз притисак одозго: из министарства.

Публика је ненасита, тражи. Јер ко није био који пут у Београду, или у Загребу, у Бечу и Пешти, или чак у Берлину

и у Паризу. Или студирао у Прагу. Свуда тамо има лепих представа. Или, зар, слушао чак и коју оперу или, не дај Боже, жмирио у оперету? А живот је тежак поврх свега тога; дневне бриге убијају, — па се лако смеше с ума да позориште — државно по готову не — никако не сме бити само једно средство за лако голиџање живаца, већ има и неке дубље задатке, који су у тој кући ипак главна ствар.

Публика тражи лош театар; критика јој у томе, индиректно и нехотице, иде на руку, јер има тенденцију да сваки напор потцени, омаловажи, те да успех — који и иначе мора бити проблематичан — сведе на ништа. Махом у уверењу, да из љубави за установу ваља бити строг, што није тешко према слабој женам Талији забитој у провинцију, где је прилично изгубила нерве и постала и хистерична и анемична.

Министарство је не може излечити од малокрвности, јер нема пару колико за то треба. Нити су богзна какви изгледи. Општине махом жале што је тако и речито стављају на расположење своју — моралну потпору. То је све што оне имају за позоришну уметност.

А позоришна уметност, та — како кажу — жива синтеза свих уметности?

Ипак се некако извлачи. С чашћу се извлачи. Јер су артати на чифлицима богиње Талије можда једини свештеници који, смело и неограничено, још нису изгубили веру у своје божанство. И зато на театар не би могла тако лако да се примени она реч кинеског мудраца Матуан-лина, коју је он изрекао за музiku: да се по карактеру музике познаје и карактер и стање народа из кога је попикла. Иако су многи ову реч применевали на театар, ми је не можемо применити на наша обласна позоришта. Било би сурово...

*

Хоћете ли да знате шта је то иронија судбине? То је: бити ма шта у једном обласном позоришту, па дочекати најновији број неког великог позоришног листа и читати о инсценацијама у великом свету, комада које сте поставили данас, јуче, прекјуче у својој паланчици. И бити свестан, да сте ви за успех своје представе уложили више и живаца, и воље, и старања него они онде, у великом свету, где успех долази по себи.

Варварство је кад се критика позива на онај велики свет, само зато што рецензент случајно чита немачки, француски, енглески, талијански или мађарски и, с времена на време, зајвирује у стручну штампу, као кад иде на лумперај, на прилику. Или му дође ред за цркву.

А очајање је, у таквим случајевима кад болест постане одвећ акутна, па не моћи пљуснути по који шамар, десно и лево, у име Бога...

Полоница Јуванова, чланица љубљанске драме, са Краљем, у насловној улози: Polonica Juwanova, članica ljubljanske drame, sa Kraljem, u naslovni ulogi: „Vražja „Вражја женска“.

„Удовица Рошлинка“ из љубљанској по- „Udova Rošlinka“ na ljubljanskoj pozornici, зорници, III. чин: П. Јуванова у насловној II. čin: P. Juwanova u naslovnoj ulazi sa улози са Цезаром и Краљем.

— Foto „Helios“, Ljubljana. —

P. Juwanova kao Majda u Finžgarjevem „Divji lovec“: прва главна улога велике уметnice

Atelier Viktor, Ljubljana

Ето, то је обласни театар, у главним цртама. О њему ће, разуме се, још бити речи. Наша обласна позоришта то заслужују, ма да им се, по правилу, мало пише у заслугу... Па ишак ће бити нека музика времена, то пучење данајског бурета. Ако ништа друго, треба је, бар, познати.

Сплит.

Н. Ј.

Констатације

„Велика Недеља“ Бранислава Нушића

Поводом премијере у Сибиру; први пут је комад даван првле сезоне у Сарајеву

Један стари жандармеријски капетан, који је прешао целу Голготу српскога племена, дао је једно карактеристично мишљење о овој трагедији народа и епохе, гледаној кроз драматски удес једне сеоске породице. Та породица оставља кућу пред непријатељем, придржује се војсци, и патњама избеглиштва, прелази Албанију и враћа се кући, да елементарном снагом настави живот онде где га је прекинула, испчупавши из срца две генерације: старе, који су испчезли и укопали се у темеље, својевољно, и оне који би уживали повраћену слободу, дело руку својих, да се нису истрошили и морају се повући у самопрегарању, пред младима и за младе. А онај капетан: узбудио се до дна душе, једва се уздржао од суза, али кад овако, после представе, добро размисли и сети се свега што се претурило преко главе 1915, види да је писац «понешто и пропустио». Могао би се, каже, унети још који детаљ, нанизати још која суза на крупне дуге бројанице наших патњи. А затим се стари капетан замислио и, мада мераклија и у веселом друштву, није проговорио више ни речи и, пре свих, отишао кући. Он преживљава поново цело своје страдање и зато му «понешто и недостаје», и чисти душу своју.

Позоришни критичар, type 1925, закључиће да је дело, као целина, несценско, да то, укупно и строго узев, и није театар, који тражи много више акције, али да зачудо има велики број потресних сцена, у којима је театрални ефекат никако из најчистијег драмског елемента, — «није ни чудо, стари мајор Нушић!» — па су те свеже оазе повезане дугим једноличним путевима, којима се у монотоном такту нижу каравани речи, истина најчистијег српског језика и стила и са чаробним фатаморганама поетских визија и симбола... — али треба знати да је ово публика «type 1925», па је право чудо што драматург није скраћивао... и тако даље.

Кад запитате драматурга, који је иначе човек вешт и не женира се чак ни са Шекспиром, он ће вас погледати подозриво («лаик»? «стручњак»?) и почети са: «Е, драги прија-

тељу... знам и ја...», па све завијено, одакле бисте разумели, да оно управо и није позоришни комад, у строгом смислу речи, нити је писац то хтео, него је оно једна литургија, једна служба страдању Највишег у Тројици народа изабраног, једна од мистерија и црквених драма негдашњег времена, много потреснија, јер приснија и ближа гледаоцу... из литургије се ништа не брише, ниједна јектенија, ниједан тројпар... У осталом, јесте ли видели публику, плаче побожно.

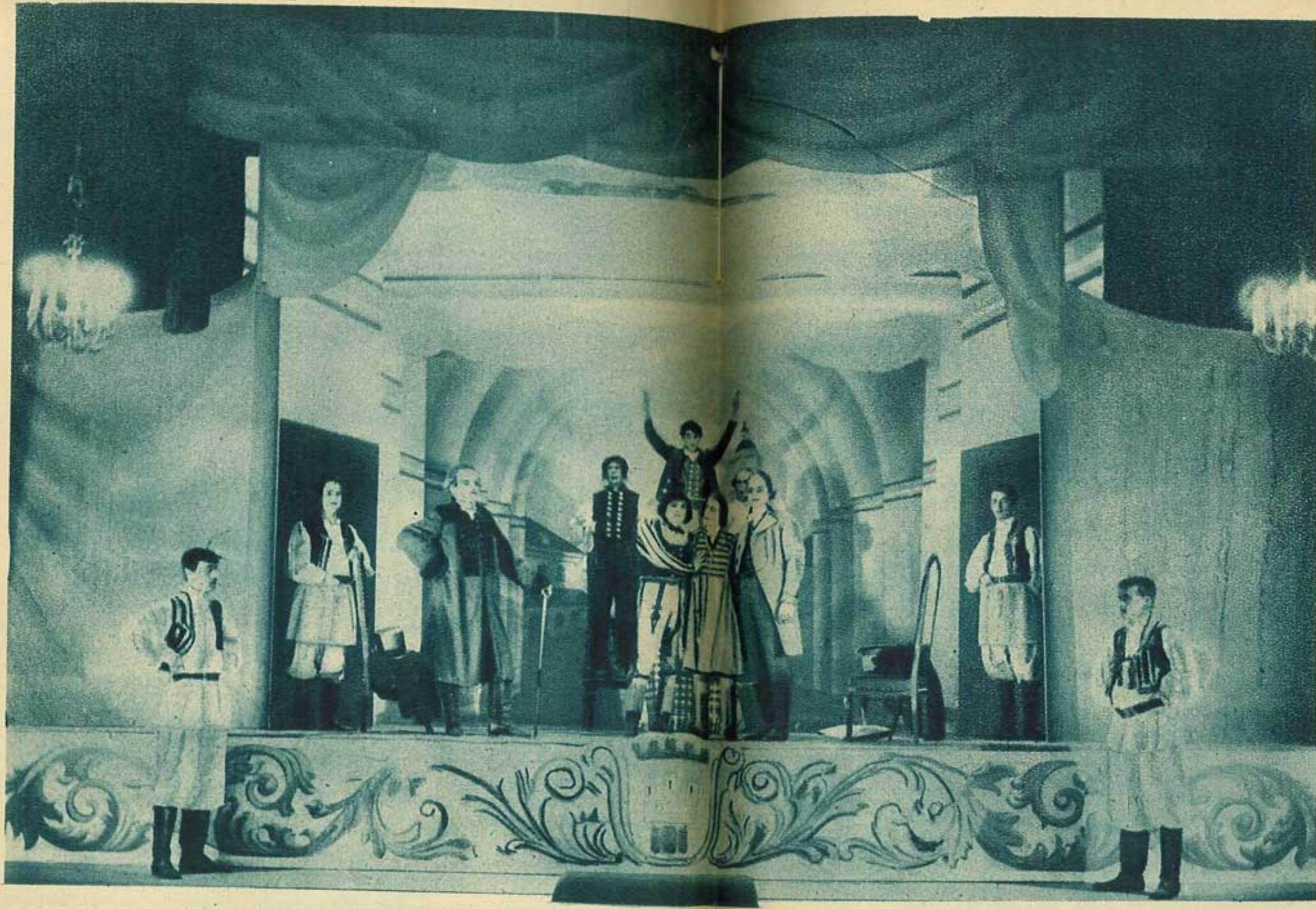
И то ће и остати «Велика Недеља»: помен величанственој епохи и благодарење са националне сцене, докле год позорница буде један културни и национални фактор, докле се и овај храм сасвим не проституише. У цркву модеран човек иде ретко, па зато «Велика Недеља» није неки елдорадо за позоришну благајну. Попут његова «Кнеза од Семберије», и «Вел. Недеља» је понајмање књижевна индустрија. «Вел. Недеља» биће, најзад, класификована у репертоар свечаних комеморативних представа, када се садашњост одужује прошлости, и тако ће трајати кроз генерације. Нушићеве комедије смениће, најзад, неки свежији и новији комедиограф, близи времену које иде — то је закон живота, само Месија треба да се јави — али литургије трају, надживљују нараштаје. И, напакон, «Вел. Недељу» написао је највећи мајstor нашег театра, чија су дела огледало целе једне епохе, и њених напора на позорници, њеног знања и уменја, и њених успеха и неуспеха на сцени. Критичари су нам, у последње време, научили много, и рекли доста, али се позоришни успеси обарају само са сцене и смењују само на позорници. Критичари су само музика и пратња, и кад ћуте. Млађи су дошли али, пародокс један, стари Нушић још није свргнут с престола.

P. S. — На другу представу силићани — родитељи и учитељи — нису послали ни своју школску омладину. Код оваквог стања ствари требало би удесити школске представе, за ћаке, принудним похађањем, и створити нешто слично «распореду за цркву». Дванаест је час. Или Нар. Позориште претворити у кабаре. Ложе су ту: има их, кажу, 87. Дискрет унд конфортабел.

Новости

Нова оригинална оперета „Игуманов грех“

Наш је лист међу првима донео извештај за оригиналну Урбанову оперу ЂУЛ-БЕАЗА, која је давана у Осечком Народном Казалишту још пре две године. Ево сада од истих писаца и једна веома пријатна, духовита и весела оперета «Игума-

Апотеоза на крају „Дногенеша“ Т. Брезовачког, на загребачкој позорници: Карасек, Матошевић, Прејац, Цилић, Павић, Штроци, Гринхут, Сотошек, Ајхер и Алнгер.
Фото „Тонка“, Загреб

Apoteoza na kraju „Diogeneša“ T. Brezovačkog, na zagrebačkoj pozornici: Karasek, Matošević, Prejac, Cilić, Pavić, Strozzi, Grünhut, Sotošek, Eijher i Alliger.
Foto: „Tonka“ Zagreb

нов Греш која ће се давати у Осечком Казалишту у почетку децембра ове године.

И композитор г. Јован Урбан и писац либрета Рад. Ко-смајац познати су нашој читалачкој публици; љихове смо слике били донели у своје време.

После премијере донећемо о овој оперети опширенји приказ.

Деметрова награда.

Ове године је Деметрову награду у износу од 10.000 динара, за најбоље домаће дело које пређе преко загребачке сцене, добио г. *Мирослав Крлеса* за свога „Микеланђела Буонароти“. Уметничко Одјељење је већ потврдило одлуку задужбинског одбора својим решењем.

Прошле године је Деметрову награду добио г. *Беловић* за свог „Божјег човјека“.

Са концертног подиума

Бидиа Букарини у Сплиту и Београду

Данас, у понедељник, одржаће у сплитском Народном Позоришту свој велики концерт, с програмом великог оперског репертоара, прослављена певачица **Бидиа Букарини**, једна од оних највећих, из великога света. Сада долази из северних земаља, са турнеа по Скандинавији и Данској, ова звезда која се родила у нашем поднебљу, тамо негде код Сушака. Не знам, али мислим да је **Букарини** борбени крик певачице, која је, истина, нашла у себи уметницу на Семерингу, код Беча, али потиче из крајева који су близу Бакра, некад **Бакра-Букари**, па ваљада одатле и оно „Букарини“. Јер „мадам Букарини“ — како је зна интернационална публика — певаће на своме концерту у Сплиту на нашем језику, на коме се исто онако, као и на италијанском могу да обухвате три пуне октаве, које обухвата играјући се ова апсолутна владарка белканата, у чијим је аналима забележена као *Norma perfetta*, савршена Норма мајстора Белинија, Норма која, веле, није надмашена.

Те фамозне три октаве овог лирског сопрана, који сеже до високог фис, до ког се не мора залетати ни хроматиком, која ју је прославила, ни пасажима из нижих висина, већ га хвата спонтано, одмах, кад узахте, из немога мука, учиниле су од г-ђе Букарини једну од најпрослављенијих колоратурних певачица и, у исти мах, драмских сопрана. Њена стаката и трилери, и њене „флаутате“ — надметања с флаутом, — чије је „сребро“ — ако је судити по интернационалној критици — једна од највише покривених музичких валута у свету, представљају феномен, који је констатовала, унисоно, најсолиднија критика света, и романска, и германска, и словенска, и англо-саксонска, и одала му дивљење. А метална примеса у

одзывању гласа овог „славуја са Јадрана“ — епитет стечен у свету — учинила је г-ђу Букарини једним од најтраженијих старова грамофонске плоче и радио-концерта.

Концертом у Сплиту г-ђа Букарини почиње свој турне по нашој земљи. У Београду биће око 5—10 децембра, и тамо ће дати концерт. Радованјемо се, ако нам буде дато да констатујемо да смо и ми генерација, која има срећу да подели радост у уживању једне уметности коју време није начело и још је на оном своме врхунцу, који је својом сеизмографском иглом регистровао најјаче потресе у критичарским шлајфнама.

H. J.

Сплит

СВЕТЕ УСПОМЕНЕ

ТАЛИЈА, МАРС И МЕРКУР

ЛАЗИЋ КАО БАРАКЕР. — „ДЕВОЈАЧКА КЛЕТВА“ ПО СЕЉАЊУ, ПРЕД „ПУНОМ ПОЉАНОМ“. — ЦВЕТКО „ГРОМОБРАН“. — ДО ГУШЕ У ЈЕЗЕРУ. — ЛАЗИЋ „ДЕЗЕРТЕР“ ПОД ЗАШТИТОМ ВРХОВНЕ КОМАНДЕ

Логор целокупне артиљерије Вардарске Дивизије, доцније Југословенске, постављен је био у Солуну, 14 километара од вароши. Примљен је сав материјал, обука у велико почела и сваки час се очекивало наређење за полазак.

Једно јутро, седим под шатором и пијем кафу, кад уђе посилни и пријави: — Господин Лазић жели да говори са Вама.

— Који Лазић?

— Неки господин: обучен пола војнички, пола грађански, обријан, рекао бих да је глумац...

— Пусти га!

Нисам се мало изненадио, кад пред собом угледах «марцијалну» фигуру Лазића, нашег добро познатог управника путничког позоришта.

— Лазићу, по Богу брате, откуд ти овде?! Да те нису рекрутовали?! (Што не би било никакво чудо, јер сам имао у пуку и старих као и он):

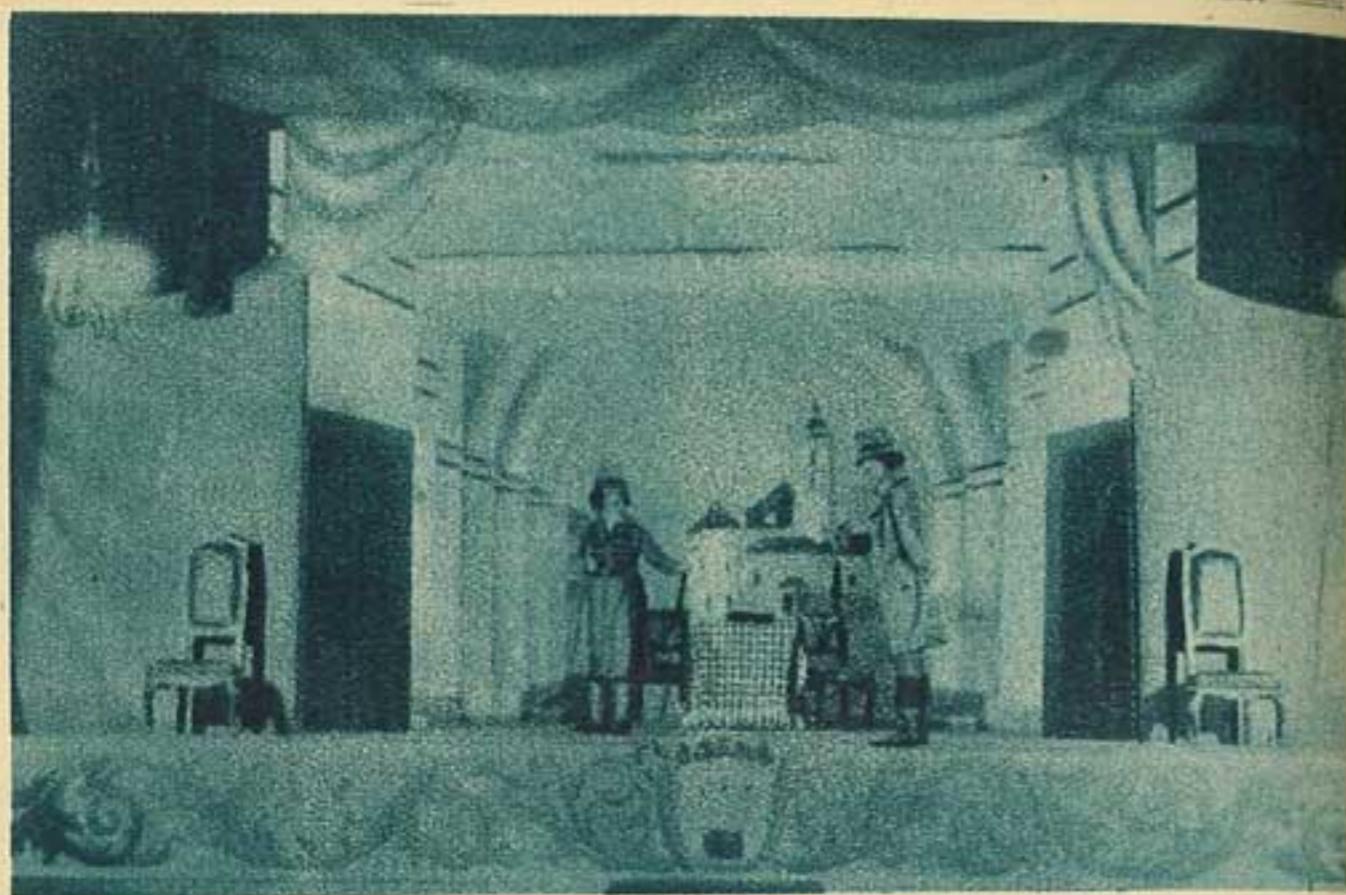
— Ама није, команданте, (тако ме је увек звао), него сам добио право, да у логору отворим бараку, па ме пуковник Милан упути на тебе: да ми одредиш место и пропишеш ред и дужност.

Насмејах се од свег срца и рекох му: «Какав ћеш ти изгледати као баракер, да ли ћеш ти то моћи и умети?»

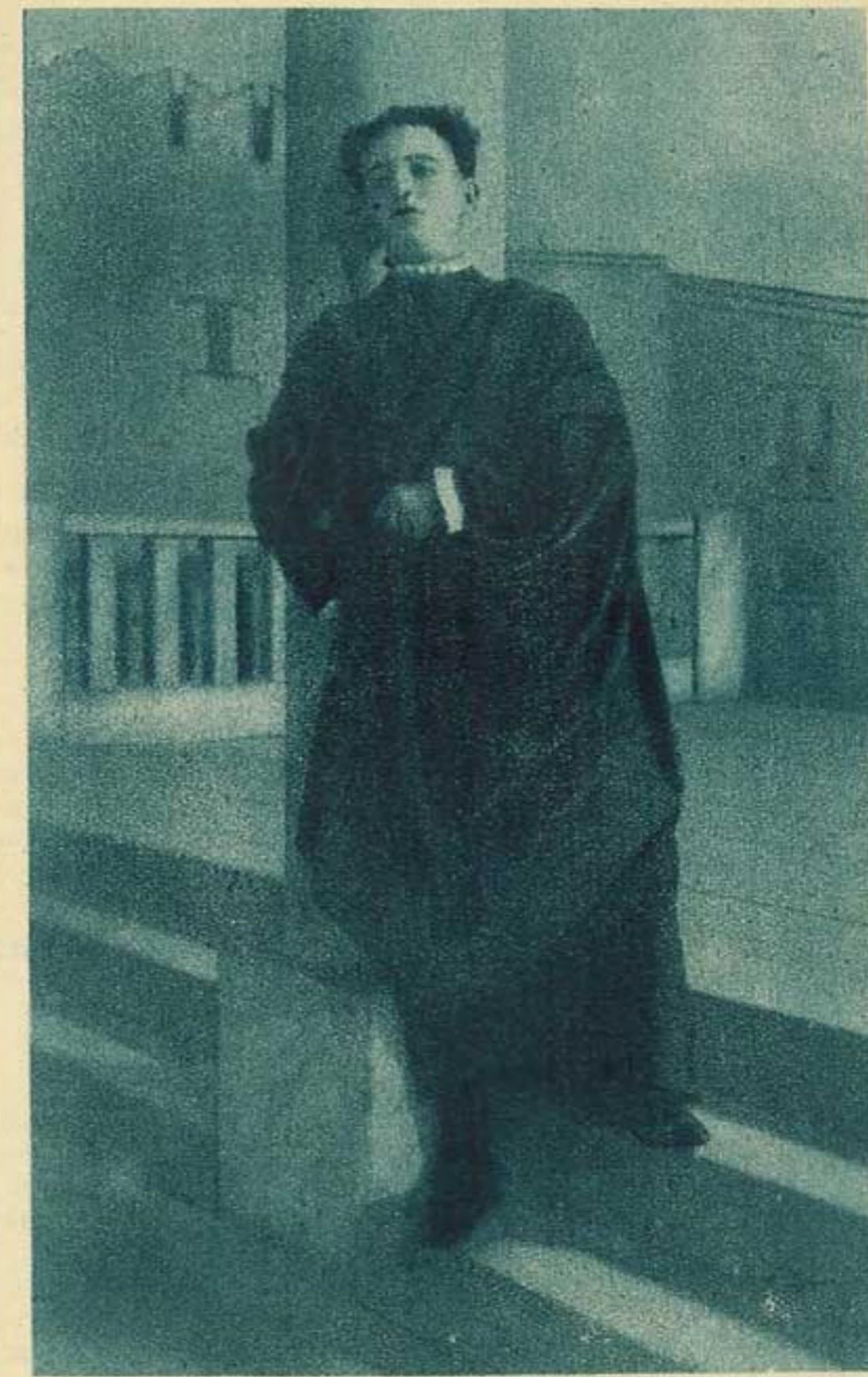
— Морам, одговори он — трбух хоће хлеба.

Пошто смо попили кафу и као стари познаници поразговарали, одредих му место за бараку и пропишем му ред.

За дивно чудо (ваљда из навике за подизање бине), још истог дана радило се енергично на подизању бараке, која је већ сутра дан прорадила. Било је ту свега и свачега: од игле

Сцена из последње слике „Диогенеша“ Т. Брезовачког, на загребачкој позорници. Режија др. Б. Гавеле, инсценација проф. Љ. Бабића. На слици: Нучић и Сотошек.

Јанко Ракуша, млад члан сплитског Народног Позоришта, као Ромео у Шекспировом „Ромеу и Јулију“.

Janko Rakuša, mlad član splitskog Narodnog Pozorišta, kao Romeo u Šekspirovom „Romeu i Juliji“.

— Foto Olympia (P. Ruljančić), Split. —

Т. Брезовачког „Диогенеш“ у Загребу. Т. Brezovačkog „Diogeneš“ u Zagrebu. Сцена „Живог бејса“: Цилић, Штроци Scena „Živog bejza“: Čilić, Strozzi i Pavić, и Павић.

— Foto: „Tonka“, Zagreb. —

и конца до најфинијег коњака «Метакса», па чак и шампања, и рад је ишао не може боље бити. Сви смо били задовољни, официри и војници, јер нисмо морали ићи за сваку ситницу у Солун, а Лазић, јер је добро радио.

Бараку сам често обилазио, не толико што ми је била дужност, него што сам се пријатно осећао, претресајући, са баракером, ствари из предратне Србије.

Једног дана затекнем баракера, где пише нешто журно, а гости се готово сами послужују, плаћају колико ко хоће и одлазе. Изненадио сам се кад видех да пише «Девојачку Клетву». Објаснио ми је да ћу 21-ом. пешачком пуком да се даје представа (са правим глумцима, глумицама и војницима), и да, пошто нема комада, мора да га напише. Доцније, кад сам овај комад гледао, видео сам да у њему није ништа изостављено — али мислим више благодарећи његовој супрузи г-ђи Катици, него ли Лазићу. Не знам, можда грешим?

Комад је игран «пред пуном кућом» — то јест пред пуном пољаном, пошто је позорница била импровизирана у логору — и испао је преко сваког очекивања. Доцније је даван „Бида“ и још неки комади, које је све по сећању написао баракер.

Тобције су се највише одушевљавале појавом Лазићевом, и сви су се гуркали и шаптували: «наш баракер».

Једног дана, пожали ми се извесан официр (који је, узгред буди речено, доста пио), да баракер продаје скupo коњак. Одмах позовем баракера и подвикнем му (уздржавајући се да се не насмејем): «Шта то Ви радите овде? Ви пљачкате овај народ! Баракер се збуни, не знајући: да ли да ме ослови са «ти», као до сада, или са «Ви». Но ја му не дадох ни да одговори, него подвикнем:

»За сада 25 драхми казна, а доцније бићу строжи. Он једва дочека да изађе из шатора, што сам и сам желео, јер се не бих дуже могао уздржати од смеха, посматрајући га збуњеног и уплашеног.

Прошло је неколико дана од ове казне. Једног јутра свраћих у бараку. Лазић ме весело дочека, трљајући руке (као Шајлок) и рече: «Имам фини коњак». — «Јест», рекох му «дереш народ, па морам после да те «кажњавам». — «Гле, молим те», рече он — «а ја сам на ту казну и заборавио, пошто си је платио ти и пуковник Милан».

— Како то?

— Па тако, лепо, све што су Ваши посилни узимали, за Ваш рачун, наплаћивао сам скупље, док нисам истерао тих 25 драхми.

Добисмо наредбу за покрет; пук је врло бразд готов, јер су тра рано треба ићи. Пролазећи поред бараке, видех и Лазића, где се пакује.

— Па зар ћеш и ти?

— Свуда са Вама, у ватру и у воду.

— Знам, рекох му, али тамо ће бити мало незгодно, тамо ће бити: граната и бомби са аероплана и вазда других незгода.

— Зар се ја бојим тога, ја који сам као Цар Лазар учествовао у боју на Косову, да се још такве тричарије бојим!

Пред таквим аргументима слегох раменима и одох даље, пошто ме је са овим победио.

У јутру рано, пук се кренуо. Време је било ужасно: пљусак са громљавином, каква се само у овим крајевима јавља. Био сам са штабом, некако око »Микре«, кад дојури ордонанс и рапортира: да је гром — овог тренутка — убио једног поднаредника, из коморе, заједно са коњем. Није ми било пријатно, а то сам приметио на свима лицима из штаба. Нисам празнован, али је врло незгодно: да пук који први пут иде на гравицу (ново образовани) има жртава, још на свом првом кораку. Ово се да објаснити тиме што смо били у равници, без дрвета, а поред челичних топова имали смо и челичне шлемове.

Наредих шта ће се радити са погинулим поднаредником, и продужисмо пут, праћени кишом и још жешћом громљавином.

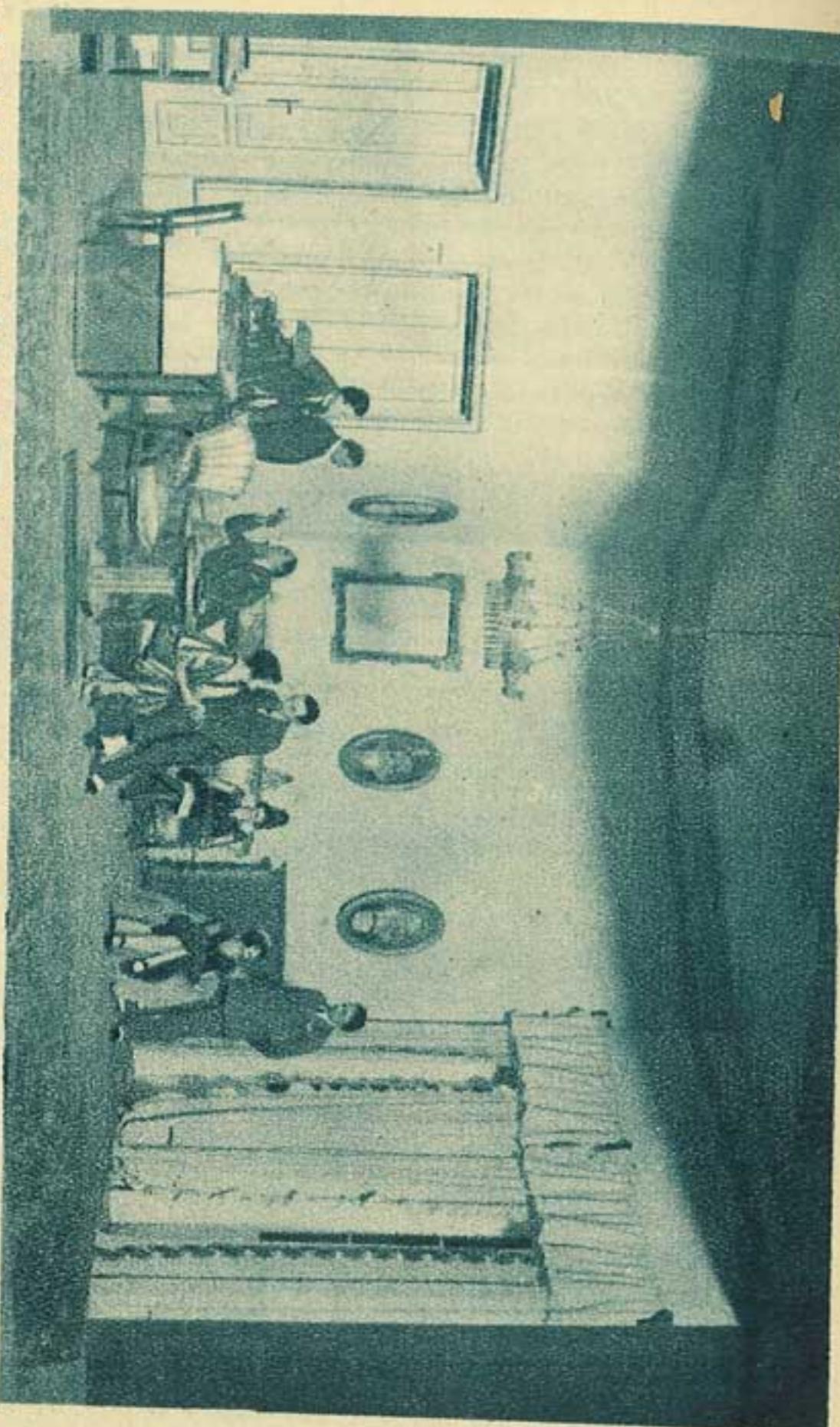
Пропустио сам цео пук да прође, да видим у каквом је реду. На зачељу коморе, видим Лазића у колима, сав се увио и згурио, као да је Јовански мраз и ако је био јули. Чим ме примети, он рече: «Ово не ваља, команданте, треба да се вратимо и одложимо пут; видиш каква је несрћа. Поред све своје муке и нерасположења, морао сам се наслејати, кад га видех, како озбиљно предлаже, као да је реч о позоришној престави заказаној у башти, па због рђавог времена «одлаже се».

Враћајући се на чело пука, наиђем на неколико војника, из коморе; иду поред кола и живо дебатују о догађају. Тек ће један од њих рећи: «Господине пуковниче, и Цветка (показујући на посилног из штаба) ударио гром у шлем, па изашао на ципелу... «Ево, госпон пуковниче», показује Цветко поцепану ципелу и улубљен шлем. Ко зна како је то било! Он је, заиста, био близу поднаредника, па можда мало контузован потресом, од кога је и пао, па у паду, вальда, на неки камен подерао ципелу и улубио шлем, а можда је и раније била подерана. Тек, како било да било, да бих разведрио мало војнике, ја му довикнух: «Бре, Цветко, па ти си прави громобран!» То војници прихватају и отада у пуку нико га друкчије није ни звао, него: «Цветко громобран». Сумњам да то име није однео и у своје село.

Маршовало се без важнијих догађаја, биваковало се, негде дан, негде дуже а барака је свуда импровизована и радила.

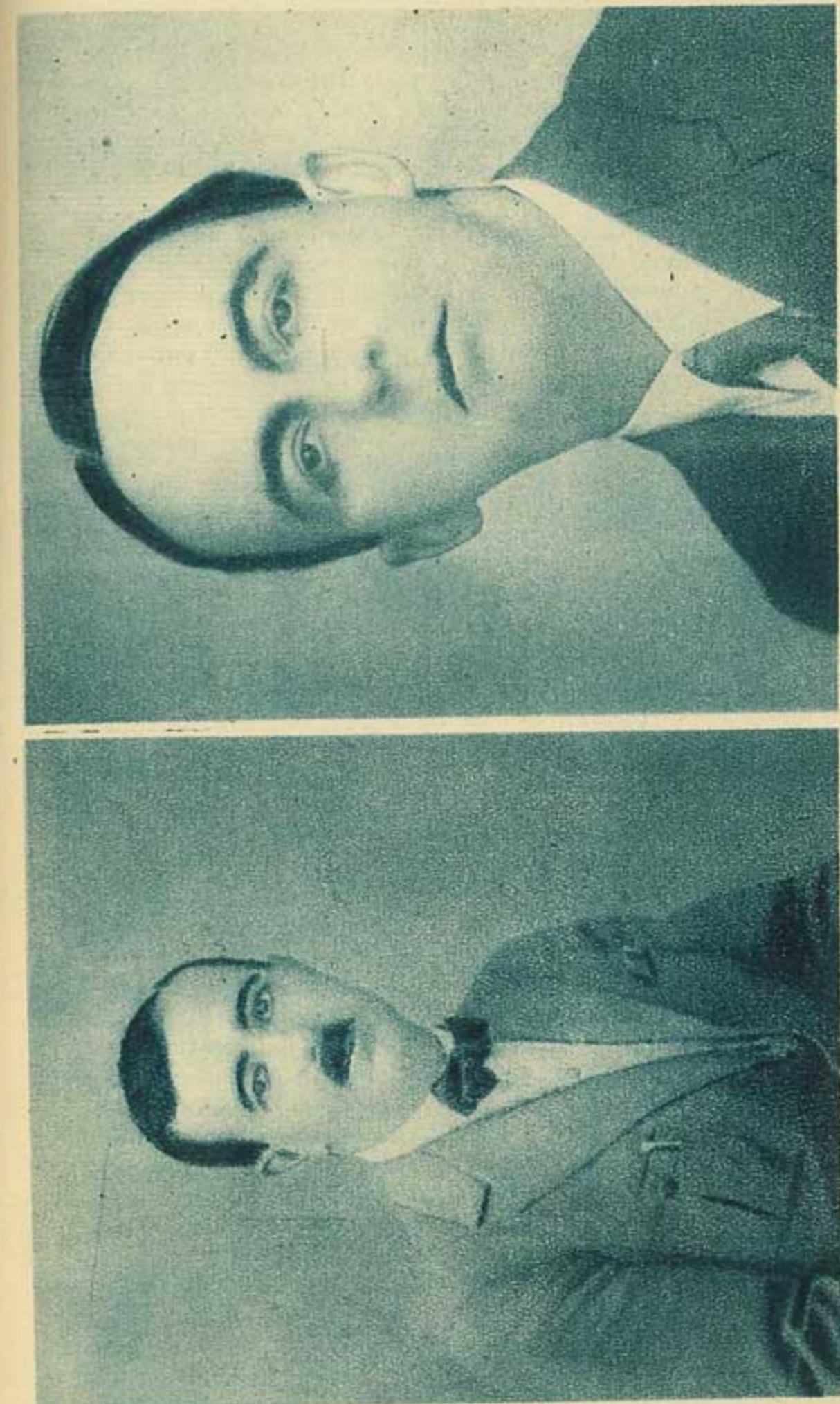
Једног дана добијем наређење: да форсирено кренем пук ка Горничеву, где је требало ступити у борбу. Пребацили смо се преко Вертекопа, нешто жељезницом, а већи део сухим. Ја сам ишао са већим делом. Наравно да је на зачељу пуковске ко-

"Камила кроз иглене уши" од Лангера, у Сплиту. С лева: Директор банке (Сањко Репак), Слуга, професор (Јован Јеремић), Трговачки саветник (Сима Илић), Зуска (Милица Шекулин), Алик (В. Старчевић), Дама (Кос. Рајчевић), Господица Ђерка (Љуб. Драгић), Јој Вилим, трговачки трговац (Милош Рајчевић).

Foto: "Olympia" (P. Ruljančić), Split.

1. Л. Манола, в. инжењер општине и већ тринаест година позоришни ријечни инжењер у Сплиту, велики пријатељ куће. — 2. Фран Липаћ, велики пјесник, режијор љубљанске драме, који је режијом Голарове „Удова Родлинке“ имао леп успех.

— Foto: "Olympia", Split. —

море маршовао победоносно и баракер, са целокупном ратном спремом, па чак и под шлемом: лично је на Тартарена.

Нешто због брзине марша а нешто и због грознице, која ме је тресла, а доцније због хитног ступања пука у борбу на Горничеву, сасвим сам изгубио из вида баракера, који је са комором остало код Горничевског Језера.

После неколико дана, пошто смо задржали непријатеља и утврдили се потпуно на положају, спремајући се за напад, дође ми на осматрачницу стари штабни наредник Димитрије, и пошто ми је све израпортирао шта има ново у позадини, то јест код коморе, поче се осмејкивати и рече: — А наш баракер побегао и оставио сав дуг, дуван, коњак, ципеле и још неке ствари. . . Ја мислим — додаје штабац — да га треба стражарно дотерати из Солуна, и дати га под војни суд, пошто је побегао из борбе и дао рђав пример војницима.

— Па како је то било, објасни ми!

— Ево како, г. пуковниче: Ми смо се, као што знате, сметили, код језера, командир коморе капетан г. Станковић, одредио је место и за баракера, који је, чим је чуо топове, пушке и митраљезе, некако изгубио од храбости, коју је имао успут. Путем нам је једнако декламовао: те ми ћемо Бугаре овако, те ми ћемо онако, глумачка послана. Док се још издалека пущало, мало се храбрио и добро се држао, али кад почеше непријатељски аероплани да бацају бомбе, он и благајник нигде мира. Једаред су он, благајник и поп побегли у језеро, до гуше, да се сакрију од бомбе, а одмах истог дана увече, оде баракер, без збогом и остави сву своју имовину. Као било, г. пуковниче, да сад кад иде за Солун (требало је послом да иде за Солун), да га потражим и дотерам?

— Добро, рекох, тек колико да се ослободим даљег причања, а и да се нашалим са старим пријатељем Лазићем. У себи сам одобравао Лазићу, јер заиста је код језера било страшно, исто као и на положају, пошто су непријатељски аероплани непрестано летели и бацали бомбе, а заклона нигде; батерије за гађање авиона, још није било. Због овога било је доста жртава у официрима и војницима. Па кад већ он није био обавезан, зашто да трпи све то. Али наредник «Мита», као стари војник друкчије је резонирао: он зна да сви који припадају војсци потпадају под војну дисциплину, па и баракер. Тако, како тако, пристадох: да се мало нашалим са Лазићем, и зато му рекох: «Дотерај га, ако га нађеш.»

Прошло је десетак дана; ми смо већ отели од Бугара Горничевске положаје и кренули се даље ка Суходолу, где смо спремали напад на Суходолски положај, лево од коте 1050. Припрема артиљериска ишла је не може боље бити; био сам врло добро расположен и, управо у том моменту, појављује се наредник Димитрије, нешто невесео, покуњен, као што изгледа војник, кад не изврши заповест претпостављеног. По-

што ми је рапортирао све новости, додаде: — А за оног баракера не можемо ништа: он је сад под заштитом Врховне Команде и врло је повериљива личност.

Нисам могао да се уздржим од смеха, а наредник продолжи: «Био сам га нашао у Вертекону у вагону, у потпуној униформи. Саопштим му: да имам наређење да га стражарно дотерам у команду, као бегунца. Он се насмеја и показа ми објаву: ордонанс при Врховној Команди, и рече ми: «Немој да ме узнемираваш узваничној дужности!» и показа ми повериљиве карте и секције, које је разносило командама.

— Е, богами, кад тако стоји ствар, рекох ја, морамо га оставити: са Врховном Командом не можемо се завађати.

— Неће он дуго, г. пуковниче. Научио је тај да мења улоге; укебаћемо га, кад буде код неке ниже команде.

— А за сад се утеши, рекох му; попијте му коњак и попушите дуван!

— Па ми смо то и онако учинили, рече ми штабац.

И тако се заврши баракерска служба Лазићева; али је од тада добио назив: «Херој са Горничева»; а ја, кад се сетим овог догађаја, у машти видим слику: Талије, која иде под руку са Марсом и Меркуром.

Н. М.

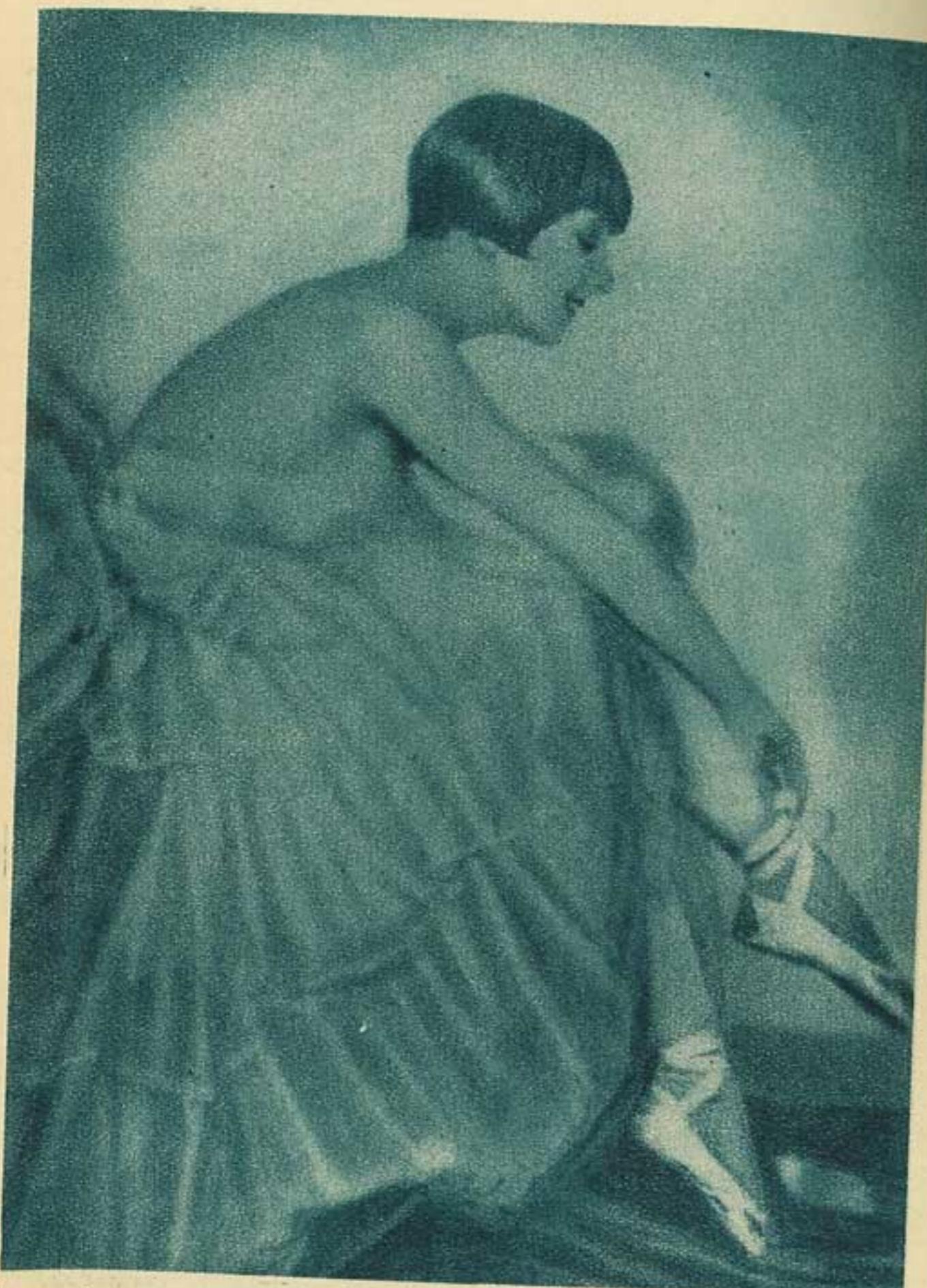
ФИЛМ И ЖИВОТИЊЕ.

Луциен Вал спрема сада један нов филм који би, искључиво, могли гледати пси. Ми смо већ чули више пута да се говори о таквим филмовима или позоришним представама. Слушали или читали, али мало је ко поверовао. Зашто се не би могао припремити филм за ове животиње, које тако благо и добро ћудно гледају на све што се око њих дешава. При представама, које су се заиста одржавале у Њујорку, ове животиње, мислим на псе, врло су пажљиво пратиле догађаје, који се ређају пред њима, изражавале су своју симпатију или антипацију за извесне scene.

Било је филмова, наравно у Паризу, где су преставе даване само за животиње, а главне улоге играле су животиње. Како је било лепо видети отмену парижанку «сву шик» ћако носи, или води малог рундочића у кино да посматра игру својих саплеменика. Зар није лепо видети каквог старог Енглеза, — особењака, који је упругио читавог горила па га води у кино, или пак кавог париског дендија где носи свог малог леопарда љубимца, да му кином причини радост.

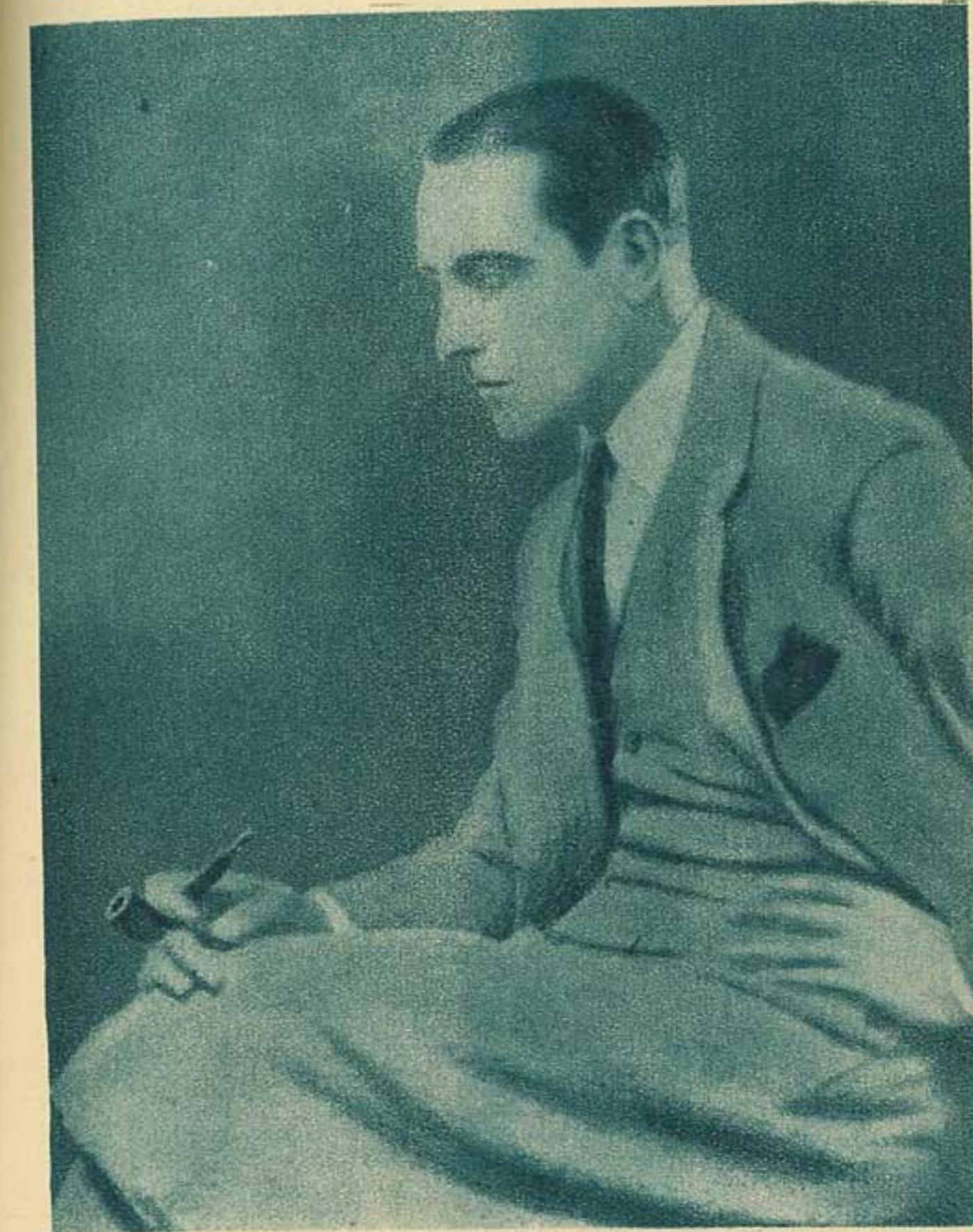
Све ове животиње одлазе, у право воде их, да посматрају своје суплеменике филмске глумце или чак и звезде филма.

Има дosta животиња које су постигле завидну висину на пољу филмске уметности. Познат је пас Теди, који увек игра

Чувена бечка играчица Марија Леј, која је врло омилјена код бечке монденске публике.

Čuvena bečka igračica Marija Lej, koja je vrlo omiljena kod bečke mondenske publike.

Симпатични киноглумац Рикардо Кортез, који у Парамаунту преузима улоге Родолфа Валентина. Валентино је прекршио уговор са Парамаунтом, те га наслеђује Рикардо Кортез.

Simpatični kinoglumač Rikardo Kortez, koji u Paramauntu preuzima uloge Rodolfa Valentina. Valentino je prekrшиo ugovor sa Paramauntom, te ga nasleđuje Rikardo Kortez.

у америчким комедијама. Често се дешава да више животиња играју заједно. Например Теди и Тоби, мало већи пас и велики полициски кер Рин-Тин-Тин, због кога су се водиле парнице: да ли је он америчког или немачког порекла.

Б.

Слика

Модерна легенда Жила Ромена — за филм

Оригиналност Жила Ромена унела је толико елемената обновљања у поезију, роман и театар, а сада се обраћа филму. Интересантни писац спремио је сценарио за велико филмско дело „Слику“ (L'Image). Можда је тиме показао диван пут другим ауторима за кинематографска остваривања, уместо да филмски режисери сами, по вољи и уменју, прилагођују за филм књижевна дела. Кинематограф је посебна уметност, он има своју технику, своја парочита средства за изражавање и свој дух, а сувише често ова уметност изопачује се, јер јој се намећу облици који нису ни роман ни драма.

Слика је врста модерне легенде; т. ј. у модерном оквиру писац износи на светлост дана философску идју о фаталности људске судбине. Садржај? Три човека запазили су, у излогу фотографа, портрете једне жене, чудесно лепе, и отада не мају покоја. Не знају ко је она, траже је широм света. После дугог времена они се сусрећу, сви троје, у једној древној згради, у среду поља и шума. И — она искрсава, једна каstellанка која је напустила свој дом, из досаде. Њу су они тражили тако страсно. Они је евиде, али је не познају, јер је сваки од њих у своме сећању, кроз призму снова и љубави, изопачио ћен лик. А она безумно жуди да на своме путу нађе човека који ће заситити њено срце. Тројица их је крај ње, они живе само за њу, растаће се од ње за вечита времена, не познавши је, посечи у души пакају нездовољења. — То је тема, бескрајно сестна а тако дирљиво симболична и њу је одлично разумео редитељ Жан Фејде. Виктор Вина, Мелкон Тод и Жан Виктор-Маргрит одлично су приказали тројицу људи, различита друштвена положаја и темперамента, ма да слично омађијане. Арлета Маршал је била чиста лепота — то је Слика. И тако је постао филм који служи на част уметности.

Ново у свету.

Мађари

Бечки Дајчес Фолксштејнер гостовао је недавно у Берлину и давао Ленђелову „Антонију“. Код нас је Ленђел познат као писац „Тајфуна“. Нови комад Ф. Молнара „Ривијера“ даваће се први пут у овој сезони у берлинској Комедији. Молнаров „Лилион“ даваће се прошле сезоне у Загребу; сада се даје у Сплиту.

Оперета

У Тушканцу је даван „Орлов“, Гранахштешенова оперета из бечке кухиње

Последњег дана октобра био је јуриш на позоришне касе: Загреб је добио једну бечку оперету више. „Савремену“ бургију, спасоносну по позоришне финансије. По среди су руски велики кнез, „избеглица“, који је спасао крунски дијамант „Орлов“; женска улога је темпераментна уметница из грађанства. Љубав побеђује на крају, по облигатном шаблону. Играње, цезбенд, балалајке; „музика“ скривена из свих могућих опера, по освештаном типару.

Критичар „Обзора“, г. Лујо Шафранек-Кавић ставља једну примедбу, која није неоправдана: неукусно је титрати се са најсветијим осећајима руске емиграције, као што је например, кад кнез у среду треска цезбендских нумера, тронут, држи у рукама кутију земље и вели: „Свјатаја рускаја земља“. И таква су се места, веле, истицала уместо да се ублажавају. За љубав које публике? Загреб, ваљада, није Беч, коме подједнако подноси ругање у „Веселој удовици“ као и у „Орлову“, једна егзотична сензија више на рачун словенства, макар и у оперети.

Иначе хвале и глумце, и оркестар, и диригент. И позоришни благајник трља руке.

Хвала богу, ми београђани још нисмо дошли у положај да опстанак позоришта искушљујемо по цену оваквих жртава: Можда ово „наше“ и изгледа мало патетично за „њихове“ уши тамо, али и за оно „њихово“, ипак, треба мало резигнације.“

Pozornica i ljepota.

Da šminka i puder ne koriste na licu i vratu, to znade svaka dama a naročito šminke za pozornicu, koje se skidaju vazelinom, masti ili kakao-vim maslacem, no tim sredstvima nisu iščišene sve kožne pore, u koje se uvukla najprije šminka, pa onda mast; to se neda očistiti temeljito ni alkoholom, ni sapunom, a najmanje samom vodom. Slavna operna pjevačica Adelina Patti je vidjela je to i dala je, da joj se po njenom vlastitom receptu sačini neka mlječna emulzija, koju je ona stalno rabila i njome čistila lice i vrat, pa jedino toj emulziji imade ona zahvaliti, da je još u svojoj 54. godini bila slavljenja kao poznata ljepotica, a do svoje smrti u 76. godini zadržala je svežinu i sjaj teinta. Ta se emulzija i danas proizvodi pod imenom „Visagine Adelina Patti“ u Parizu, a kod nas se dobije u svima drogerijama, apotekama i parfimerijama uz cijenu od Dinara 30 — po boci. — Glavo skladište za Jugoslaviju: Zagreb, Gajeva ulica.

10/5570

10.

Добрица Милутиновић као Марко Антоније у Шекспиром „Јулију Цезару“. Са премијере 17. новембра у београдском Народном Позоришту.

— Снимак В. Бенчина, Београд. —

Dobrica Milutinović kao Marko Antonije u Šekspirovom „Juliju Cezaru“. Sa premijere 17. novembra u beogradskom Narodnom Pozorištu.

Одговорни уредник Никола Јовановић. Власник „Илустрација“, Београд. Годишња претплата 180 динара; полугодишња 90 динара; тромесечна 45 динара. Претплата се шаље у Београд, Косовска улица, 11. „Макарија“ А. Д. Земун.